

CİBRAN HALİL CİBRAN'IN FIRTINA ADLI ÖYKÜSÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME*

Şehide CENGİZ ARSLAN**

Öz

Gerçekle kurgunun harmanlandığı edebi bir tür olarak öykü, tüm dünya dillerinde olduğu gibi Arap edebiyatında da önemli bir yere sahiptir. Arap edebiyatında modern öykü yirminci yüzyılda olgunlaşmıştır. Modern Arap öyküsünün gelişmesinde Mehcer edebiyatının önemli katkıları olmuştur. Batı formu öykünün Doğu'nun anlatı geçmişinden gelen kadim alt yapısıyla sentezlenmesi sonucu modern Arap öyküsü ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada, Arap öykücülüğü ve Mehcer edebiyatı hakkında kısaca bilgi verildikten sonra Mehcer edebiyatının önde gelen isimlerinden Cibran Halil Cibran'ın hayatı ele alınmış ve "Fırtına" adlı öyküsü yapı unsurları açısından tahlil edilmiştir. Tahlil sonucunda öykünün şahıs kadrosu, anlatıcı tipi, zamanı, mekânı gibi yapısal unsurları belirlenmiştir. Anlatım teknikleri bakımından öykü analiz edildiğinde yazarın diyalog, iç monolog, leitmotiv ve tasvir gibi anlatım tekniklerini bir arada kullanarak esere akıcı bir üslup kazandırdığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Arap Öyküsü, Mehcer Edebiyatı, Göç Edebiyatı, Cibran Halil Cibran, Fırtına, Yapı Unsurları, Temalar, Anlatım Teknikleri

AN ANALYSIS ON GIBRAN KHALIL GIBRAN'S STORY TITLED THE STORM

Abstract

As a literary genre blending fact and fiction, the short story holds a significant position in Arabic literature, akin to its role in all languages globally. The modern Arabic short story reached maturity during the twentieth century, with the Mahjar literature playing a pivotal role in its development. This modern form of storytelling emerged through the fusion of Western narrative conventions with the ancient narrative traditions of the East. This study provides a brief overview of Arabic storytelling and the influence of Mahjar literature before delving into the life of Gibran Khalil Gibran, a prominent figure within the Mahjar literary movement. Specifically, Gibran's story "The Storm" is analyzed in terms of its structural elements. Through this analysis, key components such as the cast of characters, narrator type, and setting are elucidated. Furthermore, the narrative techniques employed by the author are scrutinized, revealing a seamless narrative style achieved through the skillful use of dialogue, interior monologue, leitmotif, and descriptive passages.

Keywords: Arab Storytelling, Mehjar Literature, Migration Literature, Gibran Khalil Gibran, Storm, Structural Elements, Themes, Narrative Techniques

* Araştırma makalesi/Research article.

Makalede geçen tüm çeviriler yazara aittir.

** Dr. Öğr. Gör. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, shehide.cengiz@hbv.edu.tr_ ORCID : 0000-0003-4228-813X.

Giriş

Öykü, gerçeği kurguyla harmanlayarak okuyucuya sunan edebi bir türdür. Günlük olayları, verilmek istenen mesajları, duygu ve düşünceleri; kısa, yalın ve akıcı bir biçimde aktarma imkânı sunması öykünün edebiyat dünyasında önemli bir tür olarak kabul edilmesini kolaylaştırmıştır. Doğu insanının yaşadığı olayları ve duygularını aktarmada sık sık hikâye türlerine başvurması, yeni bir tür olan öykünün de Doğu edebiyatında kabul görmesini sağlamıştır. Hikâye etme esasına dayanan halk hikâyeleri, masallar, menkıbeler, mesneviler, makâmeler ve kıssalar, Doğu insanının dünyasında anlatı türlerinin ayrı bir yeri olduğunu göstermesi bakımından önemli kaynaklardır.

Öykünün, Arap edebiyatındaki serüveni incelendiğinde, 'Bin Bir Gece Masalları'na kadar uzanan geleneksel anlatı biçimlerinde izleri bulunsa da kısa öykünün, modern anlamıyla on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında geliştiği ve yirminci yüzyılın ilk yarısında olgunluğa eriştiği bilinmektedir (Sabrî Hafez, 2003, s. 78). Arap öykücülüğünün kaynakları konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı eleştirmenler, modern Arap öyküsüyle Ortaçağ Arap nesri arasında bağlantı olduğunu savunarak Makâmeler'i, Arap öyküsünün çıkış noktası olarak gösterirken diğer grup, Arap öykücülüğünün klasik Arap nesriyle bir bağlantısı bulunmadığını ve modern öykünün Batı'dan ödünç alındığını savunmaktadır (Suçin, 1988, s. 30). Farklı görüşler bulunsa da Arap öyküsünün modern öykü biçimine ulaşıncaya kadar kat ettiği yolda, klasik anlatı geçmişinin modern Arap öyküsüne değerli bir alt yapı sunduğunu söylemek mümkündür.

1. Lübnan'da Öykü ve Mehcer Edebiyatı'nın Etkileri

Lübnan, tarih boyunca çokdilli ve çokkültürlü bir yapıya sahip olmuştur. Ayrıca jeopolitik konumu sayesinde kültürel etkileşimin ve yeniliklerin ilk görüldüğü Arap ülkelerinden biri olarak ön plana çıkmıştır. Akdeniz havzasında yer alması Lübnan'ı, Batı ülkelerinin müdahalesine ve etkisine açık hale getirmiştir. Lübnan'ın Batı ile olan teması, çeviri faaliyetlerinin başlaması ve Amerika'ya göçlerle en üst seviyeye çıkmıştır. Lübnan, Filistin, Suriye ve Ürdün'de yaşanan iç karışıklıklar, açlık ve işsizlik gibi sebeplerle Amerika'ya göçler, basit bir etkileşimin ötesine geçerek Arap edebiyatında yeni bir akımın tohumlarını atmıştır. Bu göçler sonucunda gittikleri ülkede, yaşadıkları çevrenin ve kültürün etkisini Arap kültürü ve diliyle harmanlayarak eserler kaleme alan edebiyatçılar yetişmiştir. Göçler ve çeviri faaliyetleriyle üst düzeye çıkan ulusların karşılıklı etkileşimi, kültürel ve dilsel yenilikleri de beraberinde getirmiştir. Batı etkisiyle yetişen yeni

edebiyatçıların katkılarıyla roman ve öykü başta olmak üzere yeni edebi türler Arap edebiyatına katılmıştır. Bu etkinin izleri sadece nesirle sınırlı kalmamış, şiire de yansımıştır (Gemi, 2018, s. 441). Göç ederek memleketlerinden uzaklara gitmek zorunda kalan edebiyatçılar, kültürlerinden kopmamak için büyük gayretler göstermişlerdir. Çıkarılmış oldukları dergiler, kurmuş oldukları topluluklar ve telif ettikleri eserlerle yeni bir edebiyat akımı vücuda getirmişlerdir. Mehcer edebiyatı olarak adlandırılan bu akım, “göç edebiyatı” olarak da bilinmektedir.

O dönemde, Arap ülkelerinde uygulanan yasaklar ve sansürler, edebiyatçıların özgürce duygularını ve düşüncelerini ifade etmelerine engel olmuştur. Geldikleri ülkelerden farklı olarak yeni gittikleri ülkelerde, özellikle Amerika’da, kontrole ve sansüre tabii olmamaları edebiyatçılara fikirlerini özgürce ifade etme imkânı sunmuştur (Landau, 1994, s. 96). Göç gibi zorlu bir süreçten geçmiş olmalarının yarattığı psikolojik baskı, özgürlüğe kavuşmanın verdiği rahatlık, dil-kültür çatışmaları ve daha pek çok etken, yeni akımın üzerinde etkilerini doğrudan göstermiştir. Bu etkenlerin bir yansıması olarak Mehcer edebiyatıyla Arap edebiyatına yeni temalar eklenmiştir. Arap edebiyatının en önemli akımlarından olan “*Mehcer edebiyatı, farklı nedenlerin ortaya çıkarmış olduğu sonuçlardan ibarettir. Bu edebiyat, göç neticesinde ortaya çıkan kimlik, aidiyet, gurbet, hürriyet, yabancılık, hasret, aşk gibi soyut duyguların somut halinin kâğıda resmedilişidir* (Gemi, 2018)”.

Mehcer edebiyatı incelendiğinde üslupta ve ele alınan konularda kendine has özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Mehcer edebiyatının üslup bakımından temel özellikleri;

- 1- Eski kalıplardan uzak tamamen özgür bir üslup,
- 2- Sanatsal, kişisel ve dikkat çekici bir üslup,
- 3- Betimleme ve tasvirlerdeki ustalık,
- 4- Ritimli, müziksel üslup, şeklinde sıralanabilir.

Mehcer edebiyatını konuları bakımından beş başlık altında incelemek mümkündür. Bunlar; 1- Vatan özlemi, 2- Derin düşünce, 3- İnsani arzular, 4- Tabiata karşı duyulan derin his, 5- Dini özgürlük (en-Nâûrî, 1988, s. 69).

Bu temaları etkili bir şekilde işleyen ve yeni edebi türleri Arap edebiyatına kazandıran, Cibran Halil Cibran, Mihail Nuayme ve Emin er- Reyhanî, Mehcer edebiyatının önde gelen üç ismidir (Yazıcı, 2003, s. 365). Mehcer edebiyatı ve bu akıma öncülük eden isimler, çalışmalarlarıyla Arap kültürünün ve edebiyatının Batı’da tanınmasına katkı

sağlamalarının yanı sıra modern Batı edebiyatındaki formların Arap edebiyatına uyarlanmasında da bir köprü görevi görmüşlerdir.

2. Cibran Halil Cibran

6 Ocak 1883 yılında Lübnan'ın Kâdîşâ Vadisi yakınlarındaki Bişerrî kasabasında dünyaya gelmiştir (Demirayak, Cibrân Halil Cibrân, 2016, s. 261, c. ek-1). Babasının adı Halil, annesinin adı ise Kamile'dir. İlk eğitimini beş yaşındayken Kâdîşâ Vadisindeki Aziz Serkîs kilisesinde almıştır (Yazıcı, 2011, s. 137). Küçük yaşına rağmen Serkis kilisesindeki resimlere duyduğu ilgi onun sanata olan meylini göstermiştir. Onun bu ilgisini keşfeden Selim ez-Zahir, okuma-yazma ve çizim konusunda Cibran'a yol göstermiştir (Çatal, 2011, s. 25). 1895 yılında annesi Kamile ve kardeşleriyle (Butrus, Miryana ve Sultana) birlikte Boston'a göç etmiştir (Günday, 2002, s. 28). Boston'da, okuldan çıkınca sık sık kültür merkezine gider, vaktinin çoğunu orada geçirirdi. Bu ilgisi ve merakı Florence Beers'in dikkatini çekmiştir. Resme olan yeteneği fark edilen Cibran, ünlü ressam Fred Holland Day ile tanıştırılmıştır (Günday, 2002, s. 29). Fred Holland Day, Cibran için hem bir yol gösterici hem de bir koruyucu olmuştur.

1897 yılında Beyrut'a dönerek Abdullah el-Bustânî, Saîd eş-Şertûnî ve Hürî Yûsuf el-Haddâd gibi önemli kişilerin ders verdiği el-Hikme Enstitüsü'nde öğrenim görmeye başlamıştır (Demirayak, Cibrân Halil Cibrân, 2016, s. 261). “*Cibran, 1899 yılının sonbaharında Boston'a döndü. 1901-1902 yılları arasında ilk defa Paris'e gitti. 1902'de tekrar Lübnan'a dönen Cibran, kardeşi Sultana'nın ölümü ve annesi Kâmile'nin hastalığı nedeniyle acilen tekrar Boston'a döndü (Yazıcı, 2011, s. 138)*”. “*Amerika ile Lübnan arasında mekik dokuyarak birkaç defa gidip gelen Cibran, asıl eğitimini Lübnan'da iken almıştır. Daha sonra dünyanın farklı kentlerine seyahatler yapan Cibran, buralarda resim, müzik, edebiyat, hukuk, tarih ve felsefe gibi alanlarda eğitim görmüştür (Gemi, 2018, s. 447)*”. Cibran, farklı alanlarda, değişik kurumlardan ve ülkelerden eğitim almış olsa da düzenli olarak bir eğitim kurumuna devam edip her hangi bir okuldan diploma almamıştır (Tavk, 2000, s. 369).

1902 yılında kız kardeşi Sultana'yı kaybeden Cibran, çok geçmeden 12 Mart 1903'te erkek kardeşi Butrus'u, 3 ay sonraysa annesini 28 Haziran 1903'te kaybetmiştir (Günday, 2002, s. 33). Bir yıl gibi kısa bir sürede peş peşe gelen ölümler, Cibran'ı derinden yaralamış, bu dönemde yaşadığı bunalımlar eserlerine doğrudan yansımıştır.

1904 yılında ilk resim sergisini açmıştır. 1905 yılında ilk eseri el-Mûsikâ'yı yayınlamıştır (Demirayak, Cibrân Halil Cibrân, 2016, s. 262). 1911 yılında, aldığı kararla Newyork'a taşınmış ve zamanının çoğunu "manastır" adını verdiği dairede geçirmiş, hayatının sonuna kadar bu dairede yaşamıştır (Yazıcı, 2011, s. 139). Annesi ve kardeşleri gibi Cibran da tüberküloza yakalanmış, uzun yıllar hastalıkla mücadele ettikten sonra 10 Nisan 1931 yılında hayatını kaybetmiştir (Nuayme, 1951, s. 20). "*Vasiyeti üzerine cenazesi, 21 Ağustos'ta Beyrut'a getirilerek doğum yeri olan Bişerrî kasabasında, çok sevdiği ve ilham kaynağı Kâdîşâ Vadisine bakan Aziz Serkis manastırının bahçesinde toprağa verilmiştir* (Yazıcı, 2011, s. 139)".

Cibran, eserlerini Arapça ve İngilizce olarak kaleme almıştır. Genelde ilk dönem eserleri Arapçadır. 1911 yılında Newyork'a taşınıp İngilizcesini ilerlettikten sonra eserlerini İngilizce yazmıştır¹. Cibran, ilk dönem eserlerinde santimentalizmden etkilense de bu etki zamanla realizme ve romantizme kaymıştır (Gemi, 2018, s. 447). Eserlerinde din, özgürlük, kadın, toplum, reenkarnasyon, aşk, özlem, tabiat, sevgi, ölüm, açlık, yalnızlık temalarını işlemiştir.

3. Fırtına (el-Âsife) Adlı Öyküsü

Fırtına (el-Âsife) adlı öykü, Cibran'ın "Fırtınalar (el-Avâsıf)" adlı kitabında yer almaktadır (Cibrân, 2012). Bu kitap, makalelerden ve öykülerden oluşan bir koleksiyon niteliğindedir. İlk olarak 1922 yılında yayımlanmıştır. Cibran'ın Arapça olarak kaleme aldığı eserleri arasındadır. Eserin tamamına hâkim olan romantizm motifleri, "Fırtına" adlı öyküde de oldukça belirgin biçimde kendini hissettirmektedir. Öykünün ana teması, toplum eleştirisidir. Ana karakterin topluma, dine ve insanlığa bakış açısını sunmaktadır. Öykü, beş bölüm şeklinde kurgulanmıştır.

Öykünün birinci bölümünde anlatıcı, öykünün ana kahramanı olan Yusuf el-Fahrî'yi tanıtarak öyküye başlamaktadır. Yusuf el-Fahrî hakkında insanların söylediklerine yer verip bu kişinin kendisinde uyandırdığı merakı vurgulayarak devam etmektedir. Yusuf el-Fahrî'ye anlatıcı, ilk olarak bir sedir ormanında yürürken rastlar, onunla sohbet etmeye çalışır ancak amacına ulaşamaz. İkinci kez onu yaşadığı hücrenin kapısında görür, yine lafa girer ancak sert bir cevapla karşılaşır ve istediği sohbet ortamı oluşmaz. Merak içinde bu şekilde iki yıl geçer, anlatıcı sürekli bu adamı düşünür. Öykünün birinci bölümü bu şekilde sona erer.

¹ Eserlerin isimleri, yayın tarihleri ve konuları için bkz. (Demirayak, 2016).

Öykünün ikinci bölümünde anlatıcı nihayet amacına ulaşır, Yusuf el-Fahrî'nin kulübesinin yakınlarında yürürken bir anda şiddetli bir fırtınaya yakalanır ve Yusuf el-Fahrî'ye sığınır. Yusuf el-Fahrî, bu sırada elinde yaralı bir kuşla kulübesine dönmektedir. Anlatıcı, onu görünce ona durumunu anlatır ama yine buz gibi bir cevapla karşılaşır. Kendisine bu denli kaba davranan bu adamın elindeki yaralı kuşun başını merhametle okşaması anlatıcıya garip gelir. Ondaki bu şaşkınlığı fark eden Yusuf el-Fahrî, onunla sohbet etmeye başlar, aldığı cevaplardan hoşnut olup gülümser ve anlatıcıyı kulübesine kabul eder. Yanan ateşin yanındaki sandalyeyi göstererek anlatıcıya elbiselerini kurutmasını söyler. Yusuf el-Fahrî'nin elindeki yaralı kuşun halinden yola çıkarak, aralarında kuşlar ve insanlar arasındaki farkları anlatan ve insanoğlunun zaaflarını vurgulayan felsefi bir konuşma geçer. Konuşma, inanmak ve yapmak arasındaki farka değinerek sürer. Yusuf el-Fahrî, anlatıcıya “İnanmak başka şey yapmak başka şey. Denizler gibi konuşan çoğu kişinin hayatı bataklığa benzer, başlarını dağların zirvelerinin üzerine kaldıran çoğu kişinin ruhları mağaranın karanlığında uykudadır.” diyerek inanmak ve yapmak arasındaki ayrımı dikkat çeker (Cibrân, 2012, s. 87).

Konuşmaların ardından merakı daha da kabaran anlatıcı, Yusuf el-Fahrî'ye bu kulübeye ne zaman geldiğini sorar, gizemli bir cevapla karşılaşır, yine amacına ulaşamaz. İçinden şunları geçirir: “Ne tuhaf adam, onunla ilgili gerçekleri öğrenmek ne kadar zor ama onunla konuşup ruhundaki gizemi öğrenmeliyim. Kibri yerini nezakete bırakana kadar sabredeceğim.” ifadesi ile ikinci bölüm son bulur (Cibrân, 2012, s. 88).

Üçüncü bölümde, anlatıcı ve Yusuf el-Fahrî arasında toplum ve toplumun züht hayatına bakışını eleştiren diyaloglar gerçekleşir. Yalnızlığın erdemi ve insanlardan uzak olmanın güzelliği edebi bir üslupla anlatılır. Yusuf el-Fahrî, neden yalnızlığı istediğini içten bir üslupla etkili bir şekilde dile getirir. Bunun ardından anlatıcı, başka bir tartışma başlatarak hastalıklı bir toplumun, Yusuf el-Fahrî gibi toplumun hastalıklarını ustalıkla teşhis eden bir doktor tarafından terk edilmesinin doğru olmadığını dile getirir. Anlatıcının sözlerine cevaben Yusuf el-Fahrî, bu toplumun amansız bir hastalığa müptela olduğunu ve onu iyileştirmek isteyen herkesi de bu hastalığın girdabına çekip yok edeceğini söyler. Toplumdan tamamen umudunu kestiğini üzüntüyle ifade eder. Doğu ve Batı toplumlarının aslında bir olduğunu ve her ikisinin de farklı görünse de aynı girdapta boğulduğunu anlatır. Medeniyet hakkında diyalogların da bulunduğu bu bölümde toplumun kötü yönleri ve sahte yanları eleştirel bir üslupla aktarılır. Yusuf el-Fahrî'ye göre, bu amansız hastalıktan insanın ve toplumun kurtuluşu ancak ruhun uyanışıyla mümkündür. Ruhu uyanan bir

insanın, artık topluma tahammül edemeyeceğini ve kendisine dört yıl önce olanın da tam olarak bu olduğunu belirtir. Üçüncü bölüm bu şekilde son bulmaktadır.

Dördüncü bölümde, Yusuf el-Fahrî, karanlık ve fırtınalı bir gecede dolaşmaya çıkarak kulübeden ayrılır. Anlatıcıya ruhuna fırtınayı sevmeyi öğretmesini tavsiye eder. Anlatıcı, onun taş üzerindeki ayak seslerini dinleyerek nereye gittiğini anlamaya çalışır ve dördüncü bölüm bu şekilde sona erer.

Beşinci bölümde, sabah olmuş ortalık aydınlanmış, fırtına dinmiştir. Anlatıcı, Yusuf el-Fahrî'nin tembihlediği gibi kulübenin kapısını kilitledikten sonra oradan ayrılır. İçinde, gece konuştukları manevi uyanışın kıpırtılarını hissederek insanların arasına doğru yol alır. Ruhun uyanışının mutlak gerçek, medeniyetince bu gerçekliği gerçekleştirmekte birer basamak olduğunu düşünür. Anlatıcı, Yusuf el-Fahrî'yi bir daha görmez, o sonbahardan sonra Lübnan'dan ayrılır ve uzaklara gitmek zorunda kalır. Anlatıcı, gittiği yerde de züht hayatının geldiği yerde olduğu gibi bir çeşit delilik olarak görüldüğünü söyleyerek Yusuf el-Fahrî'nin toplumlar hakkındaki görüşünü doğrular ve öyküyü bu şekilde bitirir.

3.1. Fırtına (el-Âsife) Öyküsünün Yapı Unsurları

“Fırtına” öyküsü, olay örgüsü, şahıs kadrosu, anlatıcı ve bakış açısı, zaman, mekân olmak üzere yapı unsurları açısından incelenmiş ve öyküde kullanılan anlatım teknikleri, öyküden alıntılanan örneklerle açıklanmıştır.

3.1.1. Olay Örgüsü

Aktaş'a göre, olay örgüsü; kurgulanan ve düşünülen anlatının şahıs kadrosu, zaman, mekân gibi unsurların etkisiyle sebep-sonuç ilişkisi içerisinde, edebi bir üslupla okuyucuya sunulması şeklinde tanımlanabilir. “Fırtına” adlı öykünün olay örgüsü, tek halkalı olay örgüsü şeklinde kurgulanmıştır. “*Bu şekilde kurgulanan öykülerde, olay tek bir zincir halinde nakledilir. Bu tür eserlerde, bir başkahraman vardır, onun belli bir zaman içinde yaşadıkları konu edilir. Eserde anlatılan her şey bu şahısla ilgilidir. Birbirine zincirleme bağlanmış metin halkaları, tek bir olayın parçaları konumundadır* (Aktaş, 2000, s. 73)”.

Fırtına adlı öyküde, olay örgüsü Yusuf el-Fahrî etrafında kurgulanmıştır. Eserin olay örgüsü şu şekildedir:

1- Anlatıcının, Yusuf el-Fahrî hakkında halkın söylediği sözleri duyarak onunla ilgili saklı gerçeğin ne olduğunu merak etmesi,

- 2- Anlatıcının, Yusuf el-Fahrî'yle ilk ve ikinci karşılaşması, onunla konuşmaya çalışması ve sert cevaplarla terslenmesi,
- 3- Fırtınanın çıkması ve anlatıcının fırtınaya yakalanarak Yusuf el-Fahrî'nin kulübesine sığınması,
- 4- Yusuf el-Fahrî'nin kulübesine kabul edilen anlatıcının, gördükleri karşısında şaşkınlığı ve Yusuf el-Fahrî'nin açıklamaları,
- 5- Fırtınalı gecede anlatıcı ve Yusuf el-Fahrî arasında geçen felsefi tartışmalar ve gecenin sonunda Yusuf el-Fahrî'nin karanlıkta fırtınada yürüyüşe çıkmak için kulübeden ayrılması,
- 6- Sabah olduğunda anlatıcının kulübeden ayrılarak insanların arasına dönerken zihninden geçirdikleri,
- 7- Anlatıcının Lübnan'dan uzaklara gitmek zorunda kalması ve bir daha Yusuf el-Fahrî'yi görmemesi,

3.1.2. Şahıs Kadrosu

Şahıs kadrosu, bir öyküde yer alan, anlatılan olaylarla dolaylı veya doğrudan ilişki içinde bulunan varlıkların tamamına verilen addır (Kolcu, 2006, s. 25). Bu öyküdeki şahıs kadrosuna baktığımızda, ana karakterin Yusuf el-Fahrî olduğunu görüyoruz. Yusuf el-Fahrî'nin yanı sıra bize öyküyü anlatan anlatıcı da öyküdeki bir diğer karakterdir. Ayrıca öykünün başında diğer komşu köylerin sakinlerinden bahsedilmektedir. Öykü sakin bir şahıs kadrosuna sahiptir.

Yusuf el-Fahrî: Lübnan'ın kuzeyindeki Kâdişâ Vadisinin yamaçlarında inzivaya çekilmiş, kendi halinde biridir. Otuzlu yaşlardadır. Sert görünümüne rağmen, merhametli ve paylaşmayı seven biridir. Hayata, insanlara, topluma, dine ve inanca dair derin düşünceleri olan bir filozoftur. İnsanların içinde yaşamaktansa tabiatla iç içe olmayı tercih etmiştir. Tabiatın ve hayvanların insanlardan daha erdemli olduğuna inanmaktadır. İçine kapalı biridir. Toplumun içinde bulunduğu durumdan dolayı hem üzgün hem de insanlara tepkilidir. İnsanların düzeleceğine olan inancını kaybetmiştir. Fırtına öyküsünün ana karakteridir.

Anlatıcı: İsim zikredilmemiştir. Öykünün anlatıcısı ve aynı zamanda karakteridir. Meraklı, gerçekleri araştırmak isteyen, öğrenmeyi seven, zeki biridir. İki yıl boyunca aynı şey üzerine kafa yoracak kararlılıktadır. Yusuf el-Fahrî hakkındaki gerçekleri öğrenmek için onun hücresinin etrafında sık sık dolaşmaktadır.

Öyküde, şahıslarla ilgili fiziki ve kişisel özelliklere değinilmemiştir. Yusuf el-Fahrî dışında başka bir isim geçmemektedir.

3.1.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Bakış açısı, anlatma esasına bağlı metinlerde olay örgüsünün ve bu örgütün ortaya çıkmasında etkin rolü bulunan şahıs, zaman, mekân gibi unsurların kim tarafından görüldüğü ve kim tarafından kime nakledildiği sorularının cevabıdır (Aktaş, 2000, s. 78). Farklı bakış açıları ve anlatıcı türleri bulunmakla birlikte, bu çalışmada, sadece incelenen öyküde kullanılan bakış açısı ve anlatıcı türü açıklanmıştır. Cibran Halil Cibran'ın "Fırtına" adlı öyküsünde, içerden bakış açısı (sıfır odak) ve kahraman anlatıcı tercih edilmiştir.

İçerden bakış açısı (sıfır odak), birinci tekil kişi tarafından anlatılan otobiyografik yöntem olarak da bilinmektedir. Tecrübeyi hem yaşayan hem de yaşadığını anlatan kişi olduğundan kurgu, onun değişimi ve gözlemleri üzerine kuruludur. Odak, anlatıcı kahramanın dar bakış açısına indirgenmiştir (Ergydiren, 2001, s. 12).

"Sabah olduğunda fırtına durmuştu, bulutlar dağılmış, kayalar ve ormanlar gün ışığını kuşanarak ortaya çıkmıştı. Kapısını kilitledikten sonra kulübeden ayrıldım. İçimde, Yusuf el-Fahrî'nin bahsettiği şu manevi uyanıştan bir şeyler vardı (Cibrân, 2012, s. 93)." cümlesinde anlatıcı kendi bakış açısından doğayı tasvir ederek kendi ruh halini okura açmaktadır. Öyküden alınan kısımda anlatılan ve ifade edilen her şey anlatıcı kahramanın bakış açısı ve hisleriyle sınırlandırılmıştır.

Kahraman anlatıcı, öyküdeki kurmaca dünyada meydana gelen her olayı okura aksettirmede bir aracı konumundadır. Cibran, "Fırtına" adlı öyküsünde bu anlatıcı tipini etkinli bir şekilde kullanmıştır. "Bir sonbahar günü, Yusuf el-Fahrî'nin kulübesinin yakınlarındaki tepeler ve bayırlar arasında dolaşırken fırtına, bana rüzgârlarla ve yağmurlarla bir sürpriz yaptı. Benimle dalgalı bir denizin dümenini dalgaların kırdığı, yelkenini rüzgârın parçaladığı bir gemiyle oynaması gibi oynamaya başladı. Kendi kendime; şu münzeviyi ziyaret etmek için iyi bir fırsat, fırtına mazeretim, ıslak elbiselerim de şefaateğim olacak diyerek kulübeye doğru yöneldim (Cibrân, 2012, s. 86)." örneğinde de görüldüğü üzere "kahraman anlatıcının "ben"i, eserin merkezindedir (Aktaş, 2000, s. 94).

"Kahraman anlatıcı kendi yaşadıklarını anlattığı gibi etraftan dinlediklerini veya okuduklarını da okura aktarabilmektedir (Aktaş, 2000, s. 105)". Öyküde, bu aktarıma anlatıcının duyduğunu aktardığı "Elini kaldırdı, inatçı ve sert bir sesle "İnanmak başka şey,

yapmak başka şey. Denizler gibi konuşan çoğu kişinin hayatı bataklığa benzer, gözlerini dağların zirvelerine diken çoğu kişinin ruhları mağaranın karanlığında uykudadır.” dedi” cümlesi örnek olarak gösterilebilir (Cibrân, 2012, s. 87).

3.1.4. Zaman

Yazar, öyküde kahraman anlatıcı tipinin imkânlarından faydalanarak öykünün birinci bölümünde geçmiş zamanı anlatarak öyküye başlamaktadır. “İki yıl böylece geçti, sırlarla dolu bu adamın hayatı aklımdan çıkmıyordu” ifadesi ile iki yıllık bir süreçten bahsedilse de tam olarak bir zaman ve tarih kullanılmamıştır (Cibrân, 2012, s. 86).

Öykünün ikinci kısmında ise, “Bir sonbahar günü, Yusuf el-Fahrî'nin kulübesinin yakınlarındaki tepeler ve bayırlar arasında dolaşırken fırtına, bana rüzgârlarla ve yağmurlarla bir sürpriz yaptı. Benimle dalgalı bir denizin -dümenini dalgaların kırdığı, yelkenini rüzgârın parçaladığı- bir gemiyle oynaması gibi oynamaya başladı. Kendi kendime; şu münzeviyi ziyaret etmek için iyi bir fırsat, fırtına mazeretim, ıslak elbiselerim de şefaatchim olacak diyerek kulübeye doğru yöneldim.” ifadeleriyle yazar, okura anlatıcı ve Yusuf el-Fahrî'nin karşılaşmalarının bir sonbahar günü gerçekleştiğini ifade etmektedir (Cibrân, 2012, s. 86). Karşılaşmadan epey sonra “Vadilere gece siyah örtüsünü örttü, fırtına daha da şiddetlendi, yağmur bardaktan boşanırcasına yağdı, öyle ki tufan ikinci kez gelip hayatı sona erdirip yeryüzünü pisliklerden temizleyecek sandım.” ifadelerinden de bu karşılaşmanın gündüz gerçekleştiğini anlamaktayız (Cibrân, 2012, s. 88).

Yazar, okurda zaman algısını diri tutmak ve öyküdeki olay örgüsünün bütünlüğünü sağlamak adına zamanı vurgulayan ifadeler kullanmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

“Akşam yemeğini sessizce, rüzgârın feryatlarını ve yağmurun gözyaşlarını dinleyerek yedik (Cibrân, 2012, s. 88)”.

“Dört yıl önce bana olan bu işte, bunun üzerine dünyayı terk ettim. Uyanık bir halde, düşünceden, duygudan ve sessizlikten zevk alarak yaşamak için bu ıssız yere geldim, dedi (Cibrân, 2012, s. 92)”.

“Düşünce fısıltıları ve fırtına sesleriyle sarılı uzun bir saat geçti (Cibrân, 2012, s. 93)”.

“Gecenin ikinci yarısı sona ererken bana yaklaştı (Cibrân, 2012, s. 93)”.

“Lütfen, sabah giderken kulübenin kapısını sıkıca kapat çünkü ben yarın çam ormanına gideceğim, dedi (Cibrân, 2012, s. 93)”.

“Sabah olduğunda fırtına durmuştu, bulutlar dağılmış, kayalar ve ormanlar güneşin ışığını kuşanarak ortaya çıkmıştı (Cibrân, 2012, s. 93)”.

“Yusuf el-Fahrî ile bir daha bir araya gelmedim çünkü hayat beni o sonbaharın sonunda Lübnan’ın kuzeyinden uzaklaştırdı (Cibrân, 2012, s. 94)”.

3.1.5. Mekân

Öykü mekân açısından incelendiğinde ilk dikkat çeken nokta, yazarın, öykünün başında Yusuf el-Fahrî’nin inzivaya çekildiği kulübeyi okura açıkladığı şu kısımdır: “Yusuf el-Fahrî bu dünyayı ve içindekileri terk edip Lübnan’ın kuzeyinde bulunan Kâdîşâ Vadisinin yamacındaki kulübesinde, bir başına, dünyadan elini eteğini çekmiş, suskun bir hayat sürmek için gittiğinde otuz yaşındaydı (Cibrân, 2012, s. 85)”. Yazar, burada öykünün ana mekânını açıkça belirtmektedir. Ayrıca öykünün ilerleyen bölümlerinde bu vadiyi anlatan betimlemelere de yer verilmiştir. Vadi dışında öykünün büyük bölümünün geçtiği Yusuf el-Fahrî’nin inzivaya çekildiği kulübe, öykünün farklı yerlerinde geçen açıklamalardan yola çıkıldığında; içinde bir yatak, bir ocak, ocağın yanında duran ahşap bir sandalye, sandalyenin karşısında kayadan oyulmuş bir oturak, bir köşeye yığılmış kuru dallar, ocağın yanında bakır bir cezve ve başka bir köşede yorgan ve yastık bulunan tek camlı bir yerdir.

Özetle ifade etmek gerekirse öykü Kâdîşâ Vadisinin yamacındaki bir kulübede ve vadinin çevresinde geçmektedir.

3.2. Anlatım Teknikleri

Yazar, bu öyküde diyalog, iç monolog, leitmotiv ve tasvir gibi pek çok anlatım tekniğine yer vermiştir. Örneklerle birlikte öyküde geçen teknikler aşağıdaki başlıklarda açıklanmıştır.

3.2.1. Diyalog Tekniği

Öykünün şahıs kadrosunda bulunan iki veya daha fazla karakterin karşılıklı olarak konuşurulduğu tekniktir. Fırtına adlı öyküde en çok kullanılan tekniktir. Yusuf el-Fahrî ve anlatıcı arasında geçen felsefi konuşmaların tamamında bu teknik kullanılmıştır.

“Fırtına ne olduğu belli olmayan etleri yemez, o halde neden ondan korkup kaçırıyorsun?” dedi.

Çehresi biraz aydınlanmış bir halde: “eğer fırtına seni bir lokma gibi çiğnerse o halde hak etmediğin bir şerefe nail olursun” dedi.

“Evet, efendim, işte ben de hak etmediğim bu şerefe nail olmamak için fırtınadan kaçıp size geldim, diye cevap verdim (Cibrân, 2012, s. 86)”.

“Sen bu kulübede içki, tütün ve kahve olmasını garipsiyorsun doğal olarak, yemek ve yatak oluşunu da garipsemiştin; seni ayıplamıyorum, sen de insanlardan uzak olmanın hayatın tabii lezzetlerinden ve basit mutluluklarından da uzak olmayı gerektirdiği zannına kapılan o çoğunluktan birisin.” dedi.

“Ona, “Evet, efendim, Allah’a kulluk için dünyadan uzaklaşan kişinin zahitçe, münzevi bir hayat sürerek, su ve otlarla yetinerek, tek başına yaşamak için dünyadaki tüm lezzetleri ve mutlulukları ardında bıraktığı inancına alışmıştı.” diye cevap verdim (Cibrân, 2012, s. 88)”.

3.2.2. İç Monolog Tekniği

Kahramanın içinde bulunduğu duruma göre, kendi kendisiyle konuşması veya tartışmasıdır (Tekin, 2016, s. 282).

“Kendi kendime “Şu münzeviyi ziyaret etmek için iyi bir fırsat, fırtına mazeretim, ıslak elbiselerim de şefaatçim olacak.” diyerek kulübe doğru yöneldim (Cibrân, 2012, s. 86)”.

“İçimden: “Ne tuhaf adam, onunla ilgili gerçekleri öğrenmek ne kadar zor ama onunla konuşup ruhundaki gizemi öğrenmeliyim. Kibri yerini nezakete bırakana kadar sabredeceğim.” diye geçirdim (Cibrân, 2012, s. 88)”.

3.2.3. Leitmotiv Tekniği

Bir eserde herhangi bir sözün veya hareketin birden fazla tekrarlanmasıdır (Kolcu, 2006, s. 50). Bu teknik, öyküde özellikle, Yusuf el-Fahrî'nin konuşmalarında sıkça kullanılmıştır.

“Hayır, kardeşim, yalnızlığı dua etmek veya züht hayatı yaşamak için seçmedim. Yalnızlığı insanlardan, onların koyduğu kanunlardan, geleneklerinden, düşüncelerinden, gürültülerinden, sızlanmalarından kaçmak için istedim. Yalnızlığı, ruhlarını kendilerinden daha değersiz şeyleri almak için satan adamların yüzlerini görmemek için istedim. Ben yalnızlığı, kırtarak, göz kırparak, ağızlarında bin gülcükle, kalplerinin derinliklerinde tek bir amaç bulunan kadınlarla karşılaşmamak için istedim.

Yalnızlığı, uykuda ilmin düşünüyü görüp dairedeki nokta mesabesine ulaştıklarının hayalini kuran, uyanıkken hakikatin silüetlerinden birini görüp hakikatin tam ve mutlak özüne sahip oldukları vehmine kapılan yarım âlimlerle oturup kalkmamak için seçtim. Yalnızlığı istedim çünkü kibarlığı zayıflık, hoşgörüyü bir tür korkaklık, yücelmeyi böbürlenme sayan

küstahların yalakalığında bıktım. Yalnızlığı istedim; çünkü güneşin, ayın, yıldızların, kendi kasalarından başka yerden doğmayacağını, kendi ceplerinden başka yerde batmayacağını sanan kapitalistlerle bir arada yaşamaktan yoruldum. Milletın güvenini boşa çıkaran onların gözlerine altın tozları serpip kulaklarını boş laflarla dolduran siyasetçilerden bıktım. Kendi yapmadıklarını insanlara vaaz eden kendi nefislerinden istemediklerini halktan isteyen papazlardan yoruldum. Bir başıma olmayı istedim; çünkü ben kimseden ücretini kalbimden ödemediğim hiç bir şey almadım. Yalnızlığı istedim; çünkü medeniyet diye adlandırılan mühendislik harikası, kafataslarının üzerine kurulmuş bu yapıdan usandım. Yalnızlığı istedim; çünkü yalnızlıkta ruh, düşünce, kalp ve beden için bir hayat var (Cibrân, 2012, s. 89-90)”.

Yusuf el-Fahrî'nin neden yalnızlığı seçtiğini anlattığı bu kısımda “yalnızlık” kelimesi pek çok kez tekrarlanmıştır.

3.2.4. Tasvir Tekniğı

Öyküdeki kişilerin, öykünün geçtiğı mekânların, zamanın veya olayların okuyucuya kelimelerle resmedilmesidir. Anlatı esasına dayanan türlerde en sık kullanılan tekniklerden biridir.

“Kaşlarını çatarak beni süzdü ve küçümseyen bir sesle: “Bu bölgede mağara çoktur, onlardan birine sığınabilirsin.” dedi (Cibrân, 2012, s. 86)”.

“Teşekkür ederek, ateşin yanı başına oturdum, o da karşıma kayadan oyulmuş bir oturağa oturdu. Parmaklarının ucunu toprak kaptaki yağlı karışıma batırıp, kuşun kanatlarını ve başını yağlamaya başladı (Cibrân, 2012, s. 87)”.

“Sofrayı kaldırdıktan sonra ocağın yanından bakır bir cezve aldı, cezveden fincanlara hoş kokulu saf kahveden döktü ardından içi sarılı tütünlerle dolu bir kutuyu açtı ve sakince “Buyur kardeşim!” dedi (Cibrân, 2012, s. 88)”.

“Sabah olduğunda fırtına durmuştu, bulutlar dağılmış kayalar ve ormanlar güneşin ışığını kuşanarak ortaya çıkmıştı (Cibrân, 2012, s. 93)”.

4. Sonuç

Modern Arap öyküsünün önde gelen isimlerinden olan Cibran, öykülerinde kendine has bir üslup kullanmayı başarmıştır. Ruh halini doğrudan eserlerine yansıtan yazarın eserlerinde ayrıldığı vatanından, yaşadığı çevreden ve iç dünyasından izler bulmak mümkündür. Ressam olan Cibran eserlerinde, tasvirlerle bolca yer vermekte, yaşanan olayları kelimelerle

resmeder gibi okuyucuya aktarmaktadır. Yazarın müzisyen kimliğinin izlerini ise seçtiği kelimelerle yakaladığı ritmik üslupta görmek mümkündür. Öyküde ritmik, akıcı ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Romantizm motifleri, öykünün tamamına serpiştirilmiştir. Cıbran'ın buhran dönemi eserlerinden olan eserde melankolik hâl tüm öyküye hâkimdir. "Fırtına" adlı öyküsünde yazar, Yusuf el-Fahrî'nin dilinden toplum eleştirisi yapmış, medeniyet tasavvurunun hastalıklı yönleri vurgulamıştır. Toplum eleştirisinin yanı sıra öyküde toplumların züht hayatına bakış açısı ortaya koyulmuştur.

Eser yapı unsurları bakımından incelendiğinde öykünün olay örgüsünün, Yusuf el-Fahrî etrafında kurgulandığı görülmüştür. Öykünün ana kahramanı olan Yusuf el-Fahrî dışında öyküde başka bir isim geçmemektedir. Eserin şahıs kadrosu oldukça sakinidir. Olayların aktarımında içerden bakış açısı (sıfır odak) ve kahraman anlatıcı tercih edilmiştir. Yani öykünün anlatıcısı da öykünün şahıs kadrosunun içindedir. Zaman bakımından öykü ele alındığında iki yıllık bir süreçten bahsedilse de tam olarak bir zaman ve tarih kullanılmamıştır. Öyküde olaylar, mekân olarak Lübnan'ın kuzeyinde bulunan Kâdişâ Vadisinde ve Yusuf el-Fahrî'nin inzivaya çekildiği kulübede geçmektedir. Anlatım teknikleri bakımından öykü analiz edildiğinde yazarın, diyalog, iç monolog, leitmotiv ve tasvir tekniklerini kullandığı belirlenmiştir. Uzun bir öykü olmasına karşın, kullanılan tekniklerin ve üsluptaki ritmin etkisiyle öyküde akıcılığın yakalandığını söylemek mümkündür.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. (2000). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*. Ankara: Akçağ.
- Cibrân, C. H. (2012). *el- Avâsıf*. Kahire: Hindawi.
- Çatal, H. (2011). *Cubran Halil Cubran ve Öykücülüğü*. Konya.
- Demirayak, K. (2016). Cibrân Halil Cibrân. *Tdv İslam Ansiklopedisi* (s. 261-264). içinde İstanbul: TDV.
- en-Nâûrî, İ. (1988). *Edebu'l Mehcer*. Mısır: Daru'l Maarif.
- Ergiydiren, S. (2001). *Edebiyat Araştırmaları, Edebiyat Eleştirisi Üzerine Bir Denemr*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Gemi, A. (2018). Mehcer Edebiyatı Üzerine Bir Değerlendirme. *Turkish Studies, Dil/ Edebiyat*, 437-451.
- Günday, H. (2002). *Cubran Halil Cubran ve Çağdaş Arap Edebiyatındaki Yeri*. Bursa.
- Kolcu, A. İ. (2006). *Öykü sanatı*. Konya: Salkımsöğüt Yayınevi.
- Landau, J. M. (1994). *Modern Arap Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Nuayme, M. (1951). *Cubrân Halil Cubrân Hayâtuhû Mevtuhû Edebuhû Fennuhû*. Beyrut: Mektebetu Sâdir.
- Sabrî Hafez, Ç. A. (2003). Modern Arap Kısa Öyküsü. *Nüsha: Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, 77-96.
- Suçın, M. H. (1988). Arap Öykücülüğünde Kilit Bir İsim: Yahya Hakkı. *Son Duvar*, 30-31.
- Tavk, B. (2000). *Şahsiyyetu Cibran fi Eb'âduhâ'l Tekevuniyye ve'l Hayâtiyye* (Cilt 3. cilt). Beyrut: Nûbîlîs.
- Tekin, M. (2016). *Roman Sanatı*. İstanbul: Ötüken.
- Yazıcı, H. (2003). Mehcer Edebiyatı. *İslam Ansiklopedisi* (s. 364-367). içinde Ankara: TDV .
- Yazıcı, H. (2011). Mizacı ve Düşünceleri Arasında Çırpınan Bir Şahsiyet: Cibrân Halil Cibrân Öncesi Orta Doğu'ya Kısa Bir Bakış. *Şarkiyat Mecmuası*, 135-158.